

Ewa Popławska
Sekretarz Zarządu PTPK w latach 2001-2013

*Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego –
Polska Sekcja Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego.
Próba bilansu.**

Środowisko polskich konstytucjonalistów jest uznawane przez innych przedstawicieli nauki prawa za bezprecedensowo zintegrowane i aktywne. Nie sposób nie przypisać naczelnej w tym względzie zasługi corocznym zjazdom katedr i zakładów prawa konstytucyjnego jako forum regularnej wymiany myśli i intensywnych kontaktów środowiskowych.

Komplementarną rolę odgrywa w tej materii druga – co najmniej z chronologicznego punktu widzenia – płaszczyzna zinstytucjonalizowanej współpracy polskich konstytucjonalistów: Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego. Towarzystwo jest członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego (International Association of Constitutional Law – IACL, Association Internationale de Droit Constitutionnel – IADC) z siedzibą w Johannesburgu (RPA) jako jego polska sekcja narodowa.

Zgodnie ze statutem celem Towarzystwa jest popieranie rozwoju nauki prawa konstytucyjnego, upowszechnianie wiedzy w tym zakresie oraz przyczynianie się do rozwoju demokratycznych instytucji konstytucyjnych Rzeczypospolitej Polskiej (art. 7). Towarzystwo realizuje swoje cele w szczególności poprzez inicjowanie i organizowanie badań naukowych, w tym prawno-porównawczych, przygotowywanie ekspertyz naukowych, krzewienie wymiany myśli, organizowanie odczytów, zebrań dyskusyjnych, konferencji naukowych krajowych i międzynarodowych oraz współdziałanie z Międzynarodowym Stowarzyszeniem Prawa Konstytucyjnego i innymi towarzystwami narodowymi (art. 8).

Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego jest stowarzyszeniem zarejestrowanym (nr KRS 0000052610), działającym na podstawie obowiązującego prawa o stowarzyszeniach.¹ Posiada osobowość prawną. Zgodnie ze stanowiskiem Walnego Zebrania Członków nie ubiegało się o status organizacji pożytku publicznego. Jako Polska Sekcja Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego Towarzystwo działa pod egidą Komitetu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk (art. 3 Statutu).

Obecnie Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego liczy 163 członków (stan na 25 kwietnia 2008 r.). Towarzystwo obejmuje swoim zasięgiem całe środowisko prawników konstytucjonalistów w Polsce, zwłaszcza związanych z ośrodkami akademickimi, a także praktyków pracujących w służbach prawnych organów państwowych oraz badaczy innych gałęzi prawa. Zgodnie ze Statutem członkiem zwyczajnym PTPK może zostać każdy pracownik nauki, prowadzący badania w zakresie prawa konstytucyjnego, a także - za zgodą Zarządu – każda inna osoba zainteresowana problematyką konstytucji i jej stosowania w praktyce (art. 9).

Na mocy zmiany wprowadzonej w 2001 roku Statut przewiduje także – dotąd niestosowaną w praktyce - instytucję członkostwa wspierającego. Członkiem wspierającym może być osoba prawna lub fizyczna zainteresowana merytoryczną działalnością Towarzystwa, która zadeklaruje poparcie finansowe na rzecz Towarzystwa i zostanie przyjęta na podstawie pisemnej deklaracji przez Zarząd. Członek wspierający ma prawo do

---

* Rozdział pt. *Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego – Polska Sekcja Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego. Próba bilansu* w: Marian Grzybowski, Andrzej Szmyt (red.), *Nauka prawa konstytucyjnego w Polsce. W 50-lecie Ogólnopolskich Zjazdów Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2008, s. 181-198.

¹ Wpis do sądowego Rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji, publicznych zakładów opieki zdrowotnej (numer KRS 00000526110, decyzja z dnia 16 października 2001 r.).

korzystania z pomocy naukowej Towarzystwa na zasadach określonych w regulaminie uchwalonym przez Zarząd oraz brać udział w obradach Walnego Zgromadzenia (art. 12). Podobnie od 2001 roku istnieje możliwość nadania członkostwa honorowego i tytułu Honorowego Prezesa Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego osobom szczególnie zasłużonym dla Towarzystwa i rozwoju prawa konstytucyjnego. Tytuł ten nadawany jest przez Walne Zebranie Członków na wniosek Zarządu (art. 13 Statutu). W 2001 roku nadano tytuł Honorowego Prezesa Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego profesorowi Kazimierzowi Działosze, który pełnił funkcję Prezesa Towarzystwa przez dwie kadencje, wchodził w skład Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego, a przede wszystkim oddał wielkie zasługi dla rozwoju badań prawnokonstytucyjnych w Polsce.

Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego jest stowarzyszeniem ogólnopolskim, jednak jego działalność ma zasięg międzynarodowy o tyle, iż reprezentuje polskie środowisko naukowe prawa konstytucyjnego za granicą, m.in. w strukturach Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego, i podejmuje liczne działania dla prezentacji i propagowania krajowych osiągnięć w zakresie badań konstytucyjnych. Towarzystwo przyjęło w 2002 roku pierwszego członka niebędącego obywatelem polskim, profesora Rainera Arnolda z Uniwersytetu w Regensburgu (RFN). Statut nie przewiduje odrębnego członkostwa dla cudzoziemców.

Z inicjatywą zorganizowania się polskiego środowiska konstytucjonalistów wystąpił profesor Sylwester Zawadzki, zainspirowany powołaniem w 1981 roku Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego. Stowarzyszenie to zostało założone przez przedstawicieli nauki prawa konstytucyjnego z całego świata jako „niezależna organizacja naukowa i zawodowa, prowadząca działalność zgodnie ze statutem i z celami UNESCO” (art. 2 Statutu). Do podstawowych celów Międzynarodowego Stowarzyszenia należą „wspieranie rozwoju nauki prawa konstytucyjnego, utrzymywanie kontaktu z konstytucjonalistami i ich krajowymi i regionalnymi stowarzyszeniami w celu rozwijania ich wzajemnego zrozumienia i dobrej woli oraz promowania wymiany myśli i doświadczeń naukowych, współpraca konstytucjonalistów całego świata i ich włączanie się w realizację celów określonych przez Kartę Narodów Zjednoczonych i przez Powszechną Deklarację Praw Człowieka, w szczególności poprzez wspieranie badań teoretycznych i porównawczych w dziedzinie prawa konstytucyjnego, wcielanie w życie zasad demokracji oraz zasad pokojowej współpracy międzynarodowej, rozwijanie świadomości konstytucyjnej i demokratycznej, promowanie w ustawodawstwie konstytucyjnym i w praktyce wolności i praw osobistych, politycznych, ekonomicznych, socjalnych i kulturalnych człowieka i obywatela” (art. 4 Statutu).

Międzynarodowe Stowarzyszenie realizuje swoje cele przede wszystkim poprzez organizację międzynarodowych kongresów i konferencji naukowych oraz sympozjów regionalnych dotyczących problemów teoretycznych i praktycznych prawa konstytucyjnego i konstytucjonalizmu w ogólności, poprzez współpracę ze stowarzyszeniami, organizacjami i instytucjami pokrewnymi, wspieranie powstawania krajowych i regionalnych stowarzyszeń prawa konstytucyjnego, publikację dokumentacji spotkań naukowych w dziedzinie prawa konstytucyjnego oraz stymulowanie rozpowszechnienia wiedzy z zakresu prawa konstytucyjnego oraz dorobku badawczego w tym obszarze zwłaszcza wśród młodych naukowców (art. 5 Statutu). W praktyce Stowarzyszenie organizuje co cztery lata światowe kongresy prawa konstytucyjnego o coraz większym zasięgu geograficznym i kulturowym oraz – mniej więcej w cyklu semestralnym – konferencje okrągłego stołu o mniejszej skali, towarzyszące posiedzeniom Komitetu Wykonawczego. Ponadto patronuje spotkaniom i inicjatywom naukowym o charakterze regionalnym i partykularnym.

Polska Sekcja Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego ukonstytuowała się w 1982 roku, a w skład jej Prezydium weszli profesor Sylwester

Zawadzki jako przewodniczący, profesorowie Marian Rybicki i Witold Zakrzewski jako jego zastępcy, profesor Andrzej Gwiżdż jako sekretarz. Od początku zrzeszała, zrazu w sposób mało sformalizowany, większość polskich konstytucjonalistów, których tradycyjnym miejscem spotkań były i nadal są doroczne zjazdy katedr i zakładów prawa konstytucyjnego. Należy podkreślić, że organizacja polskiego środowiska prawa konstytucyjnego nastąpiła w okresie ożywienia prac koncepcyjnych nad przyszłymi rozwiązaniami konstytucyjnymi, towarzyszyła wzrostowi świadomości roli konstytucji i stopniowemu przekształceniu badań konstytucyjnych w „naukę stosowaną”. Dla potwierdzenia tej tezy trzeba przytoczyć temat pierwszej sesji Polskiej Sekcji Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego, która odbyła się w Warszawie i Popowie w kwietniu 1982 roku i poświęcona była projektowi ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz zagadnieniu przedmiotu kontroli konstytucyjności aktów normatywnych.²

Przedstawiciele polskiego środowiska konstytucjonalistów wzięli udział w I Kongresie Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego, który miał miejsce w Belgradzie w dniach 29 sierpnia – 2 września 1983 roku i poświęcony był tematyce współczesnych konstytucji, a w szczególności różnym koncepcjom współczesnej konstytucji, władzy ustrojodawczej, zagadnieniom stosowania konstytucji zagadnieniom wykładni konstytucji oraz kontroli konstytucyjności prawa.³ W skład Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Stowarzyszenia weszli z ramienia polskiego środowiska profesorowie Sylwester Zawadzki i Adam Łopatka. Władze Stowarzyszenia powierzyły Polskiej Sekcji organizację Konferencji Okrągłego Stołu w 1985 roku, co zostało potwierdzone na posiedzeniu Komitetu Wykonawczego w Morat (Szwajcaria) w grudniu 1984 roku.

Kolejnym posiedzeniem naukowym Polskiej Sekcji Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego była konferencja nt. problematyki regulacji prawnej rządu, która odbyła się w Warszawie w kwietniu 1984 roku.⁴ Sprawy organizacyjne, w tym wybór władz oraz dyskusja nad założeniami statutu Polskiej Sekcji zostały jednak przeniesione na termin nieco późniejszy, skorelowany z dorocznym zjazdem katedr i zakładów prawa konstytucyjnego, co stało się stałą praktyką począwszy od tej daty. W czerwcu tegoż roku w Toruniu ponownie wybrano profesora Sylwestra Zawadzkiego na przewodniczącego Polskiej sekcji, a w skład zarządu weszli ponadto profesorowie Kazimierz Działocha, Stanisław Gebethner, Maria Kruk-Jarosz, Adam Łopatka, Marian Rybicki, Witold Zakrzewski, Tadeusz Szymczak, Andrzej Gwiżdż oraz doktorzy Łucjan Zawartowski i Michał Domagała.

Jak wyżej wspomniano w październiku 1985 roku w Warszawie Polska Sekcja Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego zorganizowała we współpracy z Komitetem Nauk Prawnych PAN oraz Instytutem Państwa i Prawa PAN Konferencję Okrągłego Stołu Stowarzyszenia nt. roli prawa konstytucyjnego w zapobieganiu inflacji przepisów oraz podnoszeniu jakości prawa.⁵ Obrady konferencji, która zgromadziła uczestników z 19 krajów, zostały poprzedzone przeprowadzeniem ankiety, na której oparte zostały referaty narodowe. Przy okazji konferencji odbyło się posiedzenie władz Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego.

Polskie środowisko konstytucjonalistów licznie wzięło udział w II Kongresie Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego, który miał miejsce w Paryżu oraz Aix-en-Provence na przełomie sierpnia i września 1987 roku.⁶ Grupa polskich uczestników liczyła 20 osób (na 360 uczestników ogółem) i przedstawiła 17 referatów.

² Por. sprawozdanie Piotra Winczorka i Marka Czarzastego w „Państwie i Prawie” 1982, z. 5-6, ss. 139-142.

³ Por. sprawozdanie Andrzeja Gwiżdża w „Państwie i Prawie” 1984, z. 4, ss. 126-129.

⁴ Por. sprawozdanie Andrzeja Szymyła w „Państwie i Prawie” 1984, z. 9, ss. 134-135.

⁵ Por. sprawozdanie Jacka Mazura w „Państwie i Prawie” 1986, z. 9, ss. 127-130.

⁶ Por. sprawozdanie Jacka Mazura i Ryszarda Piotrowskiego w „Państwie i Prawie” 1988, z. 2, ss. 134-136.

Tematem ogólnym kongresu było „Nowe prawo konstytucyjne”, a w ramach niego omawiano zagadnienia „Konstytucja a prawa podstawowe”, „Rozwój instytucji” oraz „Stosunki między prawem konstytucyjnym a międzynarodowym”. Podjęto decyzję o zorganizowaniu kolejnego, III kongresu w Polsce w rocznicę 500-lecia parlamentaryzmu w naszym kraju oraz 200-lecia Konstytucji 3 maja 1791 roku. Rada Międzynarodowego Stowarzyszenia powierzyła funkcję jego Wiceprzewodniczącego profesorowi Sylwestrowi Zawadzkiemu.

Korzystając z obecności w Europie grupy konstytucjonalistów japońskich Polska Sekcja zapoczątkowała współpracę naukową z tym środowiskiem. Zorganizowano I Polsko-Japońskie Dni Prawnicze w Warszawie we wrześniu 1987 roku, które miały potem zaowocować dalszymi kontaktami badawczymi (kolejne dni prawnicze miały miejsce w Kioto w 1995 roku i w Warszawie w 1999 roku) oraz m.in. uhonorowaniem zasłużonych konstytucjonalistów japońskich, profesorów Kazuo Hatanaki i Teruji Suzuki honorowym członkostwem Instytutu Nauk Prawnych PAN.

W listopadzie 1987 roku został wybrany zarząd Polskiej Sekcji. Ponownie funkcję przewodniczącego objął profesor Sylwester Zawadzki, wiceprzewodniczącymi zostali profesorowie Kazimierz Działocha, Lech Garlicki, Zdzisław Kędzia i Witold Zakrzewski, sekretarzem doktor Jacek Mazur. Ponadto w skład zarządu weszli profesorowie Aleksander Patrzalek, Stanisław Gebethner, Marian Grzybowski, Wiesław Skrzydło, Tadeusz Szymczak oraz doktor Andrzej Szmyt. Obok prac nad organizacją Kongresu Polska Sekcja m.in. zorganizowała wspólnie z Komitetem Nauk Prawnych PAN oraz Redakcją „Państwa i Prawa” ogólnopolską konferencję nt. teoretycznych zagadnień prac nad nową konstytucją (styczeń 1988).

Na Polskiej Sekcji spoczywał ciężar prac koncepcyjnych i organizacyjnych związanych z III Kongresem Światowym. W późniejszym okresie część z nich przejął powołany przez PAN odrębny komitet organizacyjny kongresu, a na Polskiej Sekcji spoczął obowiązek opracowania jego założeń merytorycznych i programowych, uzyskania dlań aprobaty przez władze Międzynarodowego Stowarzyszenia, a także mobilizacja polskiego środowiska konstytucjonalistów do czynnego udziału w imprezie.

III Światowy Kongres Prawa Konstytucyjnego obradował w Warszawie w dniach 2-5 września 1991 roku.⁷ Jego ogólnym tematem był „Rozwój konstytucyjny w przededniu trzeciego tysiąclecia”. W kongresie wzięło udział 242 uczestników z 32 państw, w tym z 13 pozaeuropejskich. Obecność polskich konstytucjonalistów była znacząca, spośród 42 uczestników 13 przedstawiło referaty. Rocznicowy charakter kongresu (dwóchsetlecie polskiej Konstytucji 3 maja oraz pierwszej konstytucji francuskiej) podkreślono na sesji inauguracyjnej. Kolejne trzy sesje plenarne poświęcono tematyce przeobrażeń konstytucyjnych w trzech grupach państw – zachodnich demokracjach, państwach Europy Środkowej i Wschodniej oraz w tzw. państwach trzeciego świata. Wspólnym tematem, któremu podporządkowane były obrady w sekcjach tematycznych kongresu było „Wzmocnienie konstytucjonalizmu w obliczu wymagań obywatelskich i społecznych”. Temat ten rozpatrywano w różnych aspektach: „Konstytucja a wymogi demokracji”, „Konstytucja a wymogi praworządności”, „Konstytucja a postęp ekonomiczny i społeczny”, „Konstytucja a postęp naukowo-techniczny”, „Konstytucja a komunikacja”, „Konstytucja a wymogi demokracji lokalnej”. Obrady Kongresu podsumował powtórnie wybrany na Przewodniczącego Międzynarodowego Stowarzyszenia profesor Patrice Gélard, wskazując na główne problemy najbliższej przyszłości konstytucjonalizmu światowego – reperkusje nierówności ekonomicznych w dostępie do demokracji, dysonans między stapianiem się kultur a dążeniami do odrębności grup kulturalnych i etnicznych oraz zatarcie granic między tym, co krajowe, regionalne i międzynarodowe.

---

⁷ Por. sprawozdanie Barbary Zawadzkiej w „Państwie i Prawie” 1992, z. 2, ss. 94-99.

Rada Międzynarodowego Stowarzyszenia nadała tytuł Honorowego Przewodniczącego stowarzyszenia profesorowi Sylwestrowi Zawadzkiemu. Ponadto z inicjatywy polskiej przyjęto zasadę włączania do składu Komitetu Wykonawczego Stowarzyszenia przedstawiciela państwa – gospodarza ostatniego oraz przyszłego kongresu.

W maju 1992 roku, podczas zjazdu katedr i zakładów prawa konstytucyjnego w Jastrzębiej Górze, Polska Sekcja Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego została przekształcona w Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego, które później zarejestrowano jako stowarzyszenie. Założycielom przyświecał cel intensyfikacji współpracy środowiska naukowego i praktyków w pracach koncepcyjnych nad konstytucyjną regulacją ustroju Rzeczypospolitej Polskiej, podlegającej w tym okresie transformacji demokratycznej. Wyboru władz Towarzystwa dokonano na posiedzeniu w Szczecinie, 30 maja 1993 roku, podczas kolejnego, XXXV zjazdu katedr i zakładów prawa konstytucyjnego. Funkcję Prezesa objął profesor Kazimierz Działocha, jego zastępców – profesorowie Andrzej Gwiżdż i Paweł Sarnecki, sekretarza – Krzysztof Wójtowicz, skarbnika – Andrzej Szmyt. Członkami zarządu zostali Ewa Gdulewicz, Leszek Wiśniewski oraz Zbigniew Witkowski.

Grupa polskich konstytucjonalistów wzięła udział w IV Światowym Kongresie Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego w Tokio we wrześniu 1995 roku. Tematem przewodnim kongresu było „Pięćdziesiąt lat konstytucjonalizmu – rzeczywistość i perspektywy (1945-1995)”. Przedstawiono 7 polskich referatów, a profesor Kazimierz Działocha wszedł w skład Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Stowarzyszenia.⁸ Pobyt w Japonii był okazją do podtrzymania bilateralnych kontaktów naukowych z konstytucjonalistami japońskimi. Bezpośrednio po kongresie odbyły się w Kioto II Japońsko-Polskie Dni Prawnicze, poświęcone przede wszystkim konstytucyjnym przeobrażeniom w Polsce na tle porównawczym i w kontekście międzynarodowym.⁹

W ramach prac koncepcyjnych nad nową polską konstytucją, Towarzystwo przeprowadziło kompleksową analizę jej założeń aksjologicznych, uwarunkowań historycznych, międzynarodowych i prawnoporównawczych w ramach projektu badawczego pt. „Podstawowe dylematy teoretyczne nowej konstytucji RP”, koordynowanego przez profesora Kazimierza Działochę. Projekt objął zasięgiem całe środowisko konstytucjonalistów polskich. Realizowany był jako badania zamawiane przez Kancelarię Sejmu w Komitecie Badań Naukowych (P1. 1100207). W jego wyniku powstał cykl ośmiu publikacji zbiorowych, wydanych przez Wydawnictwo Sejmowe w roku 1997: Paweł Sarnecki (red.), „Konstytucjonalizacja zasad i instytucji ustrojowych”; Janusz Trzeciński (red.), „Charakter i struktura norm konstytucji”; Eugeniusz Zwierzchowski (red.), „Prawo i kontrola jego zgodności z konstytucją”; Michał Domagała (red.), „Konstytucyjne systemy rządów”; Wiesław Skrzydło (red.), „Ustrój i struktura aparatu państwowego i samorządu terytorialnego”; Leszek Wiśniewski (red.), „Podstawowe prawa jednostki i ich ochrona”; Andrzej Gwiżdż (red.), „Założenia ustrojowe, struktura i funkcjonowanie parlamentu”; Maria Kruk (red.), „Prawo międzynarodowe i wspólnotowe w wewnętrznym porządku prawnym”.

Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego było reprezentowane przez kilkusobową delegację uczestników na V Światowym Kongresie Prawa Konstytucyjnego w Rotterdamie w 1999 roku. Członkowie Towarzystwa przedstawili liczne, wysoko oceniane referaty. W skład Komitetu Wykonawczego wszedł profesor Kazimierz Działocha. Przy okazji kongresu pod auspicjami Towarzystwa opracowano publikację zbiorową w języku angielskim pt. „The Principles of Basic Institutions of the System of Government in Poland”, wydaną przez Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1999, informującą o rozwoju polskiego konstytucjonalizmu w latach 1989-1999 z przeznaczeniem dla uczestników kongresu i innych cudzoziemców zainteresowanych polskim ustrojem konstytucyjnym.

⁸ Por. sprawozdanie Krzysztofa Wójtowicza w „Państwie i Prawie” 1996, z. 8-9, ss. 155-158.

⁹ Por. sprawozdanie Krzysztofa Wójtowicza w „Państwie i Prawie” 1996, z. 8-9, ss. 159-160.

We wrześniu 2000 roku Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego zorganizowało we współpracy z UMCS, Instytutem Spraw Publicznych i Polskim Towarzystwem Legislacji międzynarodową konferencję naukową nt. „Dziesięć lat demokratycznego konstytucjonalizmu w Europie Środkowej i Wschodniej”. Konferencja, w której wzięli udział zarówno członkowie władz Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego, jak licznie reprezentowani przedstawiciele narodowych sekcji Międzynarodowego Stowarzyszenia z państw Europy Środkowej i Wschodniej, została uznana za Konferencję Okrągłego Stołu tego stowarzyszenia, a obszerna informacja o niej znalazła się w 2001 roku na jego stronie internetowej.

W efekcie konferencji opublikowana została książka zbiorowa pt. „Ten Years of the Democratic Constitutionalism in Central and Eastern Europe” pod redakcją Kazimierza Działochoy, Ryszarda Mojaka i Krzysztofa Wójtowicza, Wyd. Morpol, Lublin 2001. Książka dokumentująca przebieg konferencji składa się z trzech części: „Nowa rola konstytucji”, „Sądy konstytucyjne i ochrona praw podstawowych” oraz „Status prezydenta w systemie rządów”, które analizują kluczowe problemy demokratyzacji ustroju konstytucyjnego w państwach postkomunistycznych. Obszerna publikacja (około 420 stron), wydana w języku angielskim (niektóre teksty w języku francuskim i rosyjskim), jest bezprecedensową ze względu na szeroki udział autorów z niemal wszystkich państw regionu, prezentacją stanu reform ustroju politycznego w państwach postkomunistycznych. Egzemplarze książki zostały rozesłane do konstytucjonalistów zagranicznych, w tym zwłaszcza do partnerów z Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego. Publikacja spotkała się z ich dużym zainteresowaniem i wysoką oceną, których świadectwem są nadesłane listy. Drugim ważnym efektem Konferencji Okrągłego Stołu było nawiązanie ściślejszych kontaktów naukowych z konstytucjonalistami z państw Europy Środkowej i Wschodniej, członkami MSPK. PTPK jako najbardziej liczne i aktywne naukowo, także na niwie międzynarodowej, stowarzyszenie krajowe stało się nieformalnym liderem środowiska konstytucjonalistów w regionie. Na taką pozycję wpłynęła także pozycja Polski jako pioniera przemian demokratycznych w Europie Środkowej i Wschodniej, a także wysoka ocena międzynarodowa polskiej Konstytucji z 1997 r. i świadomość istotnego wpływu krajowego środowiska nauki prawa konstytucyjnego na jej kształt.

Walne Zebranie Członków Towarzystwa w Polańczyku w czerwcu 2001 roku dokonało zmian w statucie Towarzystwa, dotyczących m.in. wymogów kworum na Walnym Zebraniu Członków oraz ustanawiających członkostwo i honorowe i tytuł honorowego Prezesa Towarzystwa. Wybrano nowy skład zarządu, który ukonstytuował się następująco: Prezesem został profesor Lech Garlicki, Wiceprezesami - profesor Marian Grzybowski, profesor Zbigniew Witkowski oraz profesor Andrzej Szmyt, Sekretarzem - doktor Ewa Popławska, Skarbnikiem – doktor Małgorzata Masternak – Kubiak, a Członkami Zarządu - profesor Mirosław Wyrzykowski, profesor Krzysztof Skotnicki, doktor Krzysztof Eckhardt i doktor Ryszard Mojak. Profesor Kazimierz Działocha, ustępujący Prezes Towarzystwa otrzymał tytuł Honorowego Prezesa Towarzystwa.

W roku 2001 Międzynarodowe Stowarzyszenie Prawa Konstytucyjnego obchodziło jubileusz 20-lecia powstania. Rocznicę tę celebrowano sesją naukową nt. „Prawo konstytucyjne: przejście z XX w XXI wiek” (Paryż, 29 maja - 2 czerwca). Polskie Towarzystwo reprezentowane było przez profesora Krystiana Complaka. Delegacja polska na jubileusz była nieliczna, gdyż na ten sam okres przypadło Walne zebranie członków Towarzystwa. Podczas ceremonii jubileuszowej wielokrotnie podkreślano zasługi dla Międzynarodowego Stowarzyszenia nieżyjącego już profesora Sylwestra Zawadzkiego, jednego z jego twórców i jego Honorowego Prezesa, a zarazem twórcy Polskiej Sekcji i jej pierwszego Prezesa.

W związku z objęciem w 2002 roku funkcji sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasbourgu profesor Lech Garlicki ustąpił w funkcji Prezesa Towarzystwa, a jego funkcję przejął profesor Andrzej Szmyt. Jednocześnie funkcję Wiceprezesa powierzono profesorowi Mirosławowi Wyrzykowskiemu.

Jesienią 2001 roku została zorganizowana kolejna międzynarodowa konferencja naukowa pod patronatem Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego, która przyczyniła się do konsolidacji akademickiego środowiska konstytucyjnego regionu. W dniach 20-21 września we Wrocławiu odbyło się Pierwsze Spotkanie Konstytucjonalistów Ameryki Łacińskiej i Europy Wschodniej. Obrady poświęcone były dwóm zagadnieniom: wolnościom i prawom jednostki oraz systemom rządów w Ameryce Łacińskiej i Europie Środkowej i Wschodniej. Plonem konferencji jest książka pod redakcją Krystiana Complaka, zatytułowana „Europa Wschodnia – Ameryka Łacińska. Pozycja jednostki i system rządu. Europa del Este – America Latina. Estatuo del individuo y sistema de gobierno”, opublikowana została przez Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002. Obszerna pozycja (428 stron) składa się z dwóch części: „Pozycja jednostki w Europie Wschodniej i Ameryce Łacińskiej” i „Systemy rządów w Europie Wschodniej i Ameryce Łacińskiej” oraz ze sprawozdania z obrad i noty o autorach. Wśród autorów rozdziałów reprezentowani są przedstawiciele sekcji MTPK z Białorusi, Bułgarii, Czech, Litwy, Łotwy, Mołdowy, Polski, Rosji, Rumunii, Słowacji, Ukrainy, Węgier oraz Argentyny, Brazylii, Kolumbii, Kostaryki, Peru i Wenezueli. W publikacji podjęto próbę syntezy dla każdego z dwóch obszarów cywilizacyjno-geograficznych, połączonych doświadczeniami reżimów autorytarnych, oraz ich wzajemnego porównania.

W kwietniu 2002 roku zainaugurowano Polsko-Włoskie Dni Prawnicze z intencją organizowania ich przy okazji corocznych Walnych Zebrań Towarzystwa i Sesji Katedr Prawa Konstytucyjnego. Towarzystwo nawiązało ścisłą współpracę z włoską sekcją Międzynarodowego Stowarzyszenia. Zainteresowani polskim prawem konstytucyjnym uczeni włoscy już od kilku lat biorą udział w dorocznych sesjach katedr prawa konstytucyjnego, łączonych z walnym zebraniem Towarzystwa. 25 kwietnia 2002 r. po raz pierwszy zorganizowano przy okazji sesji katedr w Olsztynie polsko-włoską Konferencją Okrągłego Stołu nt. „Konstytucyjnego aspektu deficytu budżetowego”.

W związku z przypadającą w 2003 roku siedemdziesiątą rocznicą urodzin Honorowego Prezesa Towarzystwa profesora Kazimierza Działochoy, staraniem Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego została opracowana i opublikowana w Wydawnictwie Sejmowym księga jubileuszowa pt. „Sześć lat Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Doświadczenia i inspiracje” (redakcja naukowa Leszek Garlicki, Andrzej Szmyt). Obszerna publikacja (372 strony) zawiera trzydzieści sześć rozdziałów-esejów, napisanych przez przedstawicieli polskiego środowiska konstytucjonalistów. Istotna część książki poświęcona została problematyce metod i konsekwencji adaptacji obcych wzorów ustrojowych w polskim prawie konstytucyjnym.

Towarzystwo zorganizowało we współpracy z Uniwersytetem Wrocławskim, placówką macierzystą profesora Kazimierza Działochoy, międzynarodową konferencję naukową nt. „Parlament Europejski i parlamenty narodowe”, połączoną z wręczeniem mu księgi jubileuszowej (14-15 listopada 2003 r.). Oprócz uczestników polskich wzięli w niej udział partnerzy z MSPK: profesor H. Koeck (Austria), profesor M.T. Tinnefeld (Niemcy) oraz doktor N. Chronovski (Węgry). Program konferencji obejmował zagadnienia roli parlamentów narodowych oraz Parlamentu Europejskiego w projekcie Traktatu Konstytucyjnego UE, funkcji ustawy w procesie tworzenia konstytucjonalizmu wielopoziomowego w Europie oraz jej miejsca w krajowych porządkach prawnych państw członkowskich UE w ujęciu komparatystycznym. Szczególnie interesująca i pożyteczna z punktu widzenia prowadzonych obecnie w Polsce prac legislacyjnych była debata na temat

statusu i zadań organów wewnętrznych parlamentów krajowych w rozpatrywaniu projektów aktów prawa europejskiego oraz kontrolowaniu stanowiska rządów w Radzie UE. Wymiana informacji i doświadczeń w tym zakresie z gośćmi z Niemiec, Austrii i Węgier przyczyniła się do wzbogacenia analiz eksperckich, przedstawianych Sejmowi i Senatowi RP w pracach nad ustawą poświęconą temu zagadnieniu oraz odpowiednimi zmianami regulaminów izb. Praca zbiorowa pod red. Bogusława Banaszaka pt. „Parlament Europejski i parlamenty narodowe”, będąca efektem międzynarodowej konferencji naukowej, ukazała się w 2004 roku w Wydawnictwie Uniwersytetu Wrocławskiego.

Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego koordynowało – zgodnie z art. 8 i 23 Statutu – udział polskich uczestników w VI Światowym Kongresie Prawa Konstytucyjnego w styczniu 2004 roku w Santiago de Chile. Tematem przewodnim Kongresu był "Konstytucjonalizm - stare koncepcje, nowe światy". Organizatorzy Kongresu, z władzami Międzynarodowego Stowarzyszenia na czele, zaprosili profesora Lecha Garlickiego, byłego Prezesa PTPK, do przewodniczenia obradom sekcji tematycznej kongresu pt. „Niepisane zasady konstytucyjne”. Ponadto profesor Lech Garlicki oraz profesor Marek Safjan, Prezes Trybunału Konstytucyjnego, zostali zaproszeni do wzięcia udziału w panelu podsumowującym kongres pt. „Konstytucjonalizm porównawczy w praktyce”. Polscy konstytucjonalisci przedstawili następujące referaty narodowe: profesor Maria Kruk-Jarosz - „Europejskie uwarunkowania stosowania konstytucji krajowej na przykładzie Rzeczypospolitej Polskiej”, profesor Ewa Gdulewicz, doktor Ewa Popławska – „Mniejszości narodowe w Polsce – prawny problem definicji”, profesor Marek Safjan – „Oddziaływanie konstytucji w prawie prywatnym”, profesor Mirosław Wyrzykowski – „Niepisane zasady konstytucyjne – klauzula państwa prawnego w orzecznictwie polskiego Trybunału Konstytucyjnego”, profesor Pasquale Policastro – „Mniejszości narodowe w Polsce w świetle konstytucjonalizmu wielopoziomowego”. Większość referatów została umieszczona w internecie na stronie www kongresu, a niektóre z referatów zostały opublikowane w czasopiśmie zagranicznych.

Podczas VI Światowego Kongresu nastąpił wybór nowych władz stowarzyszenia: do Rady zostali powołani profesor Mirosław Wyrzykowski oraz profesor Lech Garlicki. Ten ostatni wszedł także w skład Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Stowarzyszenia.

Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego rozwija dwustronne kontakty naukowe z innymi sekcjami narodowymi Międzynarodowego Stowarzyszenia. Owocem długoletniej już współpracy z konstytucjonalistami francuskimi (m.in. ostatnio udział licznej delegacji polskich konstytucjonalistów w konferencji Okrągłego Stołu w Bordeaux nt. „Interpretacja konstytucji” (14-16 października 2004 r.), zorganizowanej przez Uniwersytet Montesquieu-Bordeaux IV oraz Francuskie Stowarzyszenie Konstytucjonalistów) była konferencja naukowa, zorganizowana przez Polskie Towarzystwo wraz z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Trybunałem Konstytucyjnym i Naczelnym Sądem Administracyjnym w dniach 21-22 października 2005 r. nt. „Stosowanie prawa międzynarodowego i wspólnotowego w prawie wewnętrznym Polski i Francji”.

Konferencja gościła wybitnych przedstawicieli nauki prawa konstytucyjnego z Francji, a także dwóch sędziów Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, francuskiej Rady Konstytucyjnej oraz polskiego Trybunału Konstytucyjnego i Naczelnego Sądu Administracyjnego. Pośród uczestników francuskich był pierwszy Wiceprezes MSPK, profesor Didier Maus z Uniwersytetu Paris I – Panthéon – Sorbonne.

Tematyka konferencji obejmowała następujące tematy: „Gwarancje konstytucyjne stosowania prawa międzynarodowego i wspólnotowego we Francji i w Polsce” (profesor Adam Jamróz, sędzia TK oraz profesor Ferdinand Melin-Soucramanien z Bordeaux), „Odpowiedzialność sądownictwa krajowego za pogwałcenie prawa międzynarodowego i wspólnotowego” (profesor Krzysztof

Wójtowicz z Uniwersytetu Wrocławskiego oraz profesor Patrick Gaïa z Aix-en-Provence), „Zasada autonomii prawa wspólnotowego w praktyka jego stosowania przez państwa członkowskie” (profesor Małgorzata Masternak-Kubiak z Uniwersytetu Wrocławskiego oraz profesor Richard Ghevtian z Aix-en-Provence), „Znaczenie zobowiązań nakładanych na państwa przez Europejski Trybunał Praw Człowieka i Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich” (profesor Leszek Garlicki, sędzia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz profesor Jean-Paul Costa, wiceprezes Europejskiego Trybunału Praw Człowieka), „Prawo europejskie wobec sądów konstytucyjnych państw członkowskich: prawo do dorozumianej rewizji konstytucji?” (profesor Ewa Łętowska, sędzia Trybunału Konstytucyjnego oraz profesor Jean-Claude Colliard, członek Rady Konstytucyjnej) oraz „Konstytucje narodowe a konstrukcja europejska: czy zmiany konstytucji są rzeczywiście niezbędne?” (profesor Mirosław Granat i doktor Ewa Popławska z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz profesor André Roux z Aix-en-Provence).

Prace konferencji zostały zwieńczone podsumowaniem, przedstawionym przez przedstawicieli obu stron – profesor Marię Kruk-Jarosz z Instytutu Nauk Prawnych PAN oraz profesora Didier Mause z Uniwersytetu Paris I – Panthéon – Sorbonne. Uznali oni spotkanie polsko-francuskie za dobry przykład pożytecznej komparatystyki prawniczej i obiecujący na przyszłość wkład w kontakty naukowe obu środowisk konstytucjonalistów.

Materiały konferencji zostały opublikowane przez Wydawnictwo Sejmowe: Mirosław Granata (red.), „Stosowanie prawa międzynarodowego i wspólnotowego w wewnętrznym porządku prawnym Francji i Polski”, Warszawa 2007.

Przy okazji zjazdu katedr i zakładów prawa konstytucyjnego w Cieszynie w czerwcu 2005 roku Walne Zebranie Członków Towarzystwa wybrało jego nowe władze. Po ukonstytuowaniu się funkcje Prezesa objął profesor Marian Grzybowski, Wiceprezesów – profesorowie Mirosław Granat, Jan Wawrzyniak i Zbigniew Witkowski, Sekretarza – doktor Ewa Popławska, Skarbnika – Profesor Małgorzata Masternak-Kubiak, członków Zarządu – profesorowie Krzysztof Skotnicki, Andrzej Szmyt, Ryszard Mojak i Marek Zubik.

Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego jest tradycyjnie ośrodkiem, inspirującym współpracę wielostronną między konstytucjonalistami państw Europy Środkowej i Wschodniej i czyniącym wysiłki dla zaznajomienia ze standardami demokratycznego państwa przedstawicieli nauki prawa konstytucyjnego m.in. z Białorusi i innych państw post-sowieckich. W roku sprawozdawczym zorganizowano kolejną konferencję międzynarodową o zasięgu głównie regionalnym nt. „Własność – zagadnienia ustrojowo-prawne. Porównanie rozwiązań w państwach Europy Środkowo-Wschodniej” (Łódź, 2-3 września 2005 r.). Organizatorami konferencji, obok Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego, był Uniwersytet Łódzki oraz Festiwal Czterech Kultur. W konferencji wzięli udział naukowcy z Czech, Słowacji, Rosji, Węgier, Litwy, Białorusi, Bułgarii, RFN oraz Polski. Tematyka konferencji dotyczyła m.in. konstytucyjnych regulacji prawa własności w państwach regionu, porównania koncepcji ochrony prawa własności, problemu restytucji własności, ograniczeń prawa własności oraz prawnych granic ingerencji państwa w problemy własności. Konferencja pozwoliła na wymianę myśli i doświadczeń, porównanie punktów widzenia nauki prawa konstytucyjnego i sądownictwa w zakresie prawa własności w państwach regionu.

Najważniejszym przedsięwzięciem badawczym Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego w latach 2002-2006 był projekt badawczy nt. „Podstawowe problemy stosowania Konstytucji RP”, zamówiony przez Komitet Badań Naukowych w wyniku konkursu ofert i przez niego finansowany (KBN PBZ-MiN-003/H02/2002). Jak to ujęto w raporcie końcowym z realizacji projektu, „w przekonaniu, że upłynął dostatecznie długi okres od momentu wejścia w życie, Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego pomnie roli, jaką polscy konstytucjonalisci odegrali w trakcie prac nad przygotowaniem koncepcji konstytucji z 1997 roku, wystąpiło z inicjatywą podjęcia badań

nad podstawowymi stosowania Konstytucji RP.”¹⁰ Celem badań było udzielenie odpowiedzi na powiązane ze sobą ściśle trzy pytania: o zgodność realizacji w praktyce konstytucyjnej zasad i instytucji ustrojowych z przyjętymi przez ustrojodawcę założeniami, zwłaszcza wyrażonymi w preambule i dwóch pierwszych rozdziałach konstytucji; o problemy i trudności pojawiające się w procesie stosowania konstytucji oraz ich przyczyny - wynikające zarówno z okoliczności pozaprawnych, jak z niedociągnięć samej ustawy zasadniczej; wreszcie o zakres pożądaných - w świetle badań nad praktyką jej stosowania - zmian w konstytucji.

W wyniku realizacji projektu powstało trzynaście publikacji książkowych, i Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 2004-2006. Plonem badań w grupach tematycznych były następujące tomy wydanych przez Wydawnictwo Sejmowe: Kazimierz Działocha (red.), „Bezpośrednie stosowanie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”, Marian Grzybowski (red.), System rządów. Model konstytucyjny a praktyka ustrojowa”, Zdzisław Jarosz (red.), „Parlament. Model konstytucyjny a praktyka ustrojowa”, Cezary Kosikowski (red.), „Zasady ustroju społecznego i gospodarczego w procesie stosowania konstytucji”, Paweł Sarnecki (red.), „Samorząd terytorialny. Zasady ustrojowe i praktyka”, Wiesław Skrzydło (red.), „Sądy i trybunały w konstytucji i w praktyce”, Andrzej Szmyt (red.), „Konstytucyjny system źródeł prawa w praktyce”, Leszek Wiśniewski (red.), Wolności i prawa jednostki oraz ich gwarancje. Problemy prawa i praktyki”, Krzysztof Wójtowicz (red.), „Otwarcie Konstytucji RP na prawo międzynarodowe i procesy integracyjne”, Sławomira Wronkowska (red.), „Zasada demokratycznego państwa prawnego w Konstytucji RP”.

Towarzystwo przyjęło oryginalną metodę podsumowywania zarówno częściowego, jak finalnego realizacji badań w formie konferencji naukowych. Wstępnym wynikiem badań w poszczególnych zespołach badawczych, przedstawionym w publikacji pod redakcją Kazimierza Działochy pt. „Podstawowe problemy stosowania Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Raport wstępny”, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2004, poświęcona została ogólnokrajowa konferencja naukowa, która odbyła się na Uniwersytecie Wrocławskim w dniach..... Materiały konferencji zostały opublikowane przez Uniwersytet Wrocławski: Artur Preisner, Tomasz Zalasinski (red.), „Podstawowe problemy stosowania Konstytucji RP”, Wrocław 2005.

W 2006 roku odbyła się podsumowująca projekt Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. „Stosowanie Konstytucji RP z 1997 roku – doświadczenia i perspektywy” (Kraków, 24-27 września 2006 r.), zorganizowana przez Towarzystwo we współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim i Krakowską Szkołą Wyższą im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego. Przyjęto założenie, że podstawą do dyskusji, obok raportu końcowego z badań, opublikowanego w języku polskim i angielskim przez Wydawnictwo Sejmowe (patrz przypis 10) oraz referatów polskich uczestników, będą wystąpienia gości zagranicznych. Referaty przedstawili profesor Rainer Arnold (Uniwersytet w Ratyźbonie, zagraniczny członek Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego) nt. „Konstytucja RP a Unia Europejska”, profesor Sten Berglund (Uniwersytet w Örebro) nt. „Oddziaływania Konstytucji RP na kształtowanie systemów politycznych w Europie Środkowej”, profesor Regina Weiß (Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Bremie) nt. „Praw podstawowych”, profesor Rolf Grawert (Uniwersytet w Bochum) nt. „Organizacji państwa”, a następnie profesor Jan Filip (Uniwersytet w Brnie) nt. „Ewolucji systemów Konstytucyjnych Polski i Republiki Czech – podobieństwo i różnice”. Udział wybitnych przedstawicieli nauki prawa konstytucyjnego z państw obcych w dyskusji nad literą i praktyką Konstytucji RP z 1997 roku pozwolił nie tylko na poszerzenie spectrum jej analizy, ale także przyczynił się do rozpowszechnienia dokonań polskiej myśli ustrojowej za granicą. Sumptem Krakowskiej Szkoły Wyższej im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego ukazała się publikacja książkowa pod redakcją Zbigniewa Maciąga, zawierająca materiały z Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. „Stosowanie Konstytucji RP z 1997 roku – doświadczenia i perspektywy”. Dokument z

---

¹⁰ Kazimierz Działocha (red.), Marian Grzybowski, Zdzisław Jarosz, Cezary Kosikowski, Paweł Sarnecki, Wiesław Skrzydło, Andrzej Szmyt, Leszek Wiśniewski, Krzysztof Wójtowicz, Sławomira Wronkowska, „Podstawowe problemy stosowania Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Raport końcowy z badań”, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2006, s. 7.

Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, potwierdzający rozliczenie umowy o realizację projektu badawczego, został przekazany Towarzystwu w grudniu 2007 r.

Towarzystwo wystąpiło do Komitetu Nauk Prawnych PAN o podjęcie starań o uhonorowanie profesora Kazimierza Działochoy, koordynatora projektu badawczego nt. „Podstawowe problemy stosowania Konstytucji RP”, nagrodą Prezesa Rady Ministrów. Inicjatywa ta spotkała się z poparciem Komitetu Nauk Prawnych, jednak jej powodzenie było utrudnione ze względów formalnych (bardzo późny termin złożenia wniosku). Profesor Działocha otrzymał list gratulacyjny od Komitetu Nauk Prawnych PAN.

Polskie środowisko konstytucjonalistów wzięło udział w VII Światowego Kongresu Prawa Konstytucyjnego, organizowanym przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Prawa Konstytucyjnego, odbył się w Atenach w dniach 11-15 czerwca 2007 r.¹¹ Zgodnie z art. 23 ust. 2 statutu Polskie Towarzystwo koordynowało udział polskich uczestników w kongresie, w tym pośredniczyła w przekazywaniu informacji o kongresie, udzielała pomocy organizacyjnej, a przede wszystkim podjęło starania o liczny i aktywny udział polskich konstytucjonalistów w kongresie. Organizatorzy VII Kongresu zaproponowali debatę nad nowymi granicami prawa konstytucyjnego, które rozpatrywane były przez pryzmat zagadnień, będących tematami czterech sesji plenarnych – funkcji konstytucji zarówno w sytuacji konfliktu, jak i w sytuacji zrównoważonego rozwoju w wymiarze gospodarczym i politycznym; dopuszczalności, w świetle powszechnie uznanych standardów konstytucyjnych, działań, jakie może podejmować współczesne państwo wobec realnych i potencjalnych zagrożeń dla systemu demokratycznego; urzeczywistniania idei sekularyzmu politycznego i wolności sumienia oraz wyznania w dzisiejszej dobie oraz wpływu prawa międzynarodowego na prawo konstytucyjne z punktu widzenia trybunałów międzynarodowych, a w szczególności Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, a także z punktu widzenia sądów krajowych. Prace kongresu obejmowały także szesnaście warsztatów tematycznych. W kongresie wzięli udział i w większości przedstawili referaty w grupach problemowych następujący członkowie Towarzystwa: profesor Leszek Garlicki (współprzewodniczył grupie problemowej nt. „Konstytucje a terroryzm światowy”), profesor Marian Grzybowski, profesor Wojciech Sokolewicz, profesor Maria Kruk-Jarosz, profesor Dariusz Górecki, profesor Zbigniew Witkowski, profesor Mirosław Granat, profesor Jerzy Oniszczyk, profesor Krystian Complak, profesor Krzysztof Skotnicki, profesor Jan Wawrzyniak, profesor Marek Zubik, doktor Ewa Popławska, doktor Elżbieta Morawska, doktor Jacek Mazur, doktor Krzysztof Wojtyczek, mgr Katarzyna Witkowska-Chrzczonek. Grupa polskich konstytucjonalistów na kongresie w Atenach stanowiła jak dotąd największą reprezentację środowiska (18 osób) w historii współpracy z Międzynarodowym Stowarzyszeniem, a jej aktywność była widoczna i została doceniona przez władze Międzynarodowego Stowarzyszenia: profesor Leszek Garlicki ponownie został wybrany w poczet członków jego Komitetu Wykonawczego, a dwóm polskim uczestnikom powierzono przewodnictwo grup badawczych – nowej struktury Międzynarodowego Stowarzyszenia. Doktor Jacek Mazur stoi na czele grupy, zajmującej się badaniem zagadnienia konstytucyjnego aspektu kontroli wykorzystania majątku państwowego, a doktor Krzysztof Wojtyczek – grupy badającej relacje prawa europejskiego i konstytucyjnego. Nowa forma działalności Międzynarodowego Stowarzyszenia jest wielce obiecująca dlatego, że pozwala na prowadzenie bardziej pogłębionych badań nad wybranymi problemami w cyklu niezależnym od spotkań plenarnych Międzynarodowego Stowarzyszenia – kongresów i „Okrągłych Stołów”. Władze Polskiego Towarzystwa podjęły starania o publikację w formie książki polskich referatów na kongres w wersjach obcojęzycznych i jej rozpowszechnienie w Polsce oraz wśród innych towarzystw narodowych. Książka ukaże się w wydawnictwie Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości im. L. Koźmińskiego w Warszawie w 2008 r.

Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego jest tradycyjnie ośrodkiem, inspirującym współpracę wielostronną i dwustronną między konstytucjonalistami państw europejskich. W roku

---

¹¹ Por. sprawozdanie Elżbiety Morawskiej w „Przeglądzie Sejmowym” 2007, nr 5, ss. 290-295.

sprawozdawczym patronowała dwóm konferencjom naukowym, zorganizowanym wraz ze środowiskiem konstytucjonalistów włoskich. Pierwsza z konferencji nt. „Tworzenie prawa w Polsce i we Włoszech – wybrane problemy” współorganizowana była z Wyższą Szkołą Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego w Warszawie w dniu 14 maja 2007 r. Druga, poświęcona „Korzeniom historycznym i perspektywom polsko-włoskiej współpracy w dziedzinie prawa konstytucyjnego”, odbyła się we współdziałaniu z Włoskim Instytutem Kulturalnym w dniu 29 listopada 2007 r. Zwłaszcza drugie spotkanie naukowe było pożytecznym i stojącym na wysokim poziomie wydarzeniem naukowym. Omawiano w perspektywie prawno-porównawczej m.in. zagadnienia miejsca prawa konstytucyjnego w systemie prawa obu państw, konstytucyjnych uwarunkowań tworzenia budżetu oraz konstytucjonalizacji przepisów parlamentarnych. Konferencja spotkała się z żywym odzewem i stworzyła podstawę do instytucjonalizacji polsko-włoskiej współpracy naukowej w dziedzinie konstytucjonalizmu na bazie dotychczasowych ożywionych kontaktów polskiej i włoskiej sekcji Międzynarodowego Stoawrzyszenia.

Towarzystwo było ponadto współorganizatorem i sponsorem międzynarodowej konferencji naukowej nt. „Zmiana ordynacji wyborczej a zmiana konstytucji”, która miała miejsce w Rzeszowie w marcu br. Gospodarzem konferencji była Katedra Komparatystyki Prawniczej i Prawa Informatycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego. Towarzystwo udzieliło finansowego wsparcia dla publikacji materiałów pokonferencyjnych, co zostało uwidocznione w książce.

Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego wraz z gospodarzami L Sesji Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego w Gdyni patronuje opracowaniu informatora o badaniach nad prawem konstytucyjnym w Polsce w ujęciu organizacyjnym i personalnym.

Podsumowując, działalność Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego bez wątpienia przyczynia się do ożywienia i lepszej koordynacji badań konstytucyjnych w Polsce, a także otwarcia środowiska i samych przedsięwzięć badawczych na współpracę międzynarodową. Na szczególnie wysoką ocenę zasługują dwa fundamentalne projekty badawcze, dotyczące, po pierwsze, założeń teoretycznych, a po drugie – praktyki stosowania polskiej konstytucji. To z inspiracji Towarzystwa dokonana została kompleksowa ocena funkcjonowania polskiej ustawy zasadniczej, a środowisko konstytucjonalistów staje się istotnym intelektualnym czynnikiem sprawczym jej doskonalenia.